

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Історія педагогіки»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент вибірковий

Форма здобуття освіти

заочна

(очна; змішана; дистанційна)

Галузь знань

23 «Соціальна робота»

(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність

231 «Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс: 2-й

Силабус навчальної дисципліни розглянуто
на засіданні кафедри української мови,
основ психології та педагогіки

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та передфахової
підготовки

Протокол від
“28” червня 2022 року №11

Протокол від
“31” серпня 2022 року №1

Завідувач кафедри проф. Фоміна Л. В.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Фоміна Л.В., завідувачка кафедри, професорка, к.філол.наук.
2. Каліна К.Є., доцентка, к.пед.наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Каліна Катерина Євгеніївна, доцентка кафедри української мови, основ психології та педагогіки,
к.пед.наук, доцентка

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше.

Проблеми підготовки високкваліфікованих спеціалістів; компаративний підхід та інновації в освітньому просторі.

Контактний телефон

+380976987751

Корпоративна пошта викладача

ky.kalina@knu.edu.ua

Консультації

Середа 10.00-15.00

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Історія педагогіки» складений відповідно до Освітньо-професійної програми «Соціальна робота» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) для вищих медичних закладів України III – IV рівнів акредитації для спеціальності 231 «Соціальна робота», першого (бакалаврського) рівня, напрямку підготовки 23 «Соціальна робота».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Навчальна дисципліна «Історія педагогіки» важливою складовою у системі гуманітарної підготовки студентів закладів вищої освіти.

Історія педагогіки дає змогу зрозуміти зв'язок педагогічних явищ із суспільно-культурними відносинами епохи і країни, виробляє історичну перспективу, дозволяє глибше, критичніше і більш всебічно оцінити стан освітніх і педагогічних систем та прагнень сучасності, збуджує живе зацікавлення педагогічними проблемами, прищеплює культ педагогічних традицій, може служити засобом формування почуття патріотизму та інтернаціоналізму.

За останні роки в історико-педагогічній науці в Україні з'явилося чимало нових нарбок щодо становлення й розвитку національної системи освіти й виховання. Також до наукового обігу введено цілу плеяду яскравих, талановитих, раніше замовчуваних (з відомих на те причин) імен, серед яких чільне місце посідають постаті Г.Ващенко, Б.Грінченка, М.Грушевського, І.Огієнка, С.Русової, С.Смаль-Стоцького, Я.Ряппо, Я.Чепіги та ін., котрі заклали підвалини національної освітньої системи. Разом з тим, у зв'язку зі зміною соціальних орієнтацій та цінностей, в умовах сьогодення, нового прочитання потребує творча спадщина багатьох зарубіжних і вітчизняних педагогів, передовсім без ідеологічних нашарувань, упередженості і, так званого, класового підходу до виховання. Це стосується перш за все творчого доробку Д.Дьюї, С.Френе, М.Монтессорі, Г.Сковороди, Т.Шевченка, І.Франка, А.Макаренка, В.Сухомлинського та ін.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення курсу є історичні надбання та історичний процес в галузі педагогіки.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Історія педагогіки» базується на основах загальної педагогіки, теорії навчання та виховання, має зв'язок з такими дисциплінами як: «Соціальна педагогіка», «Методологія та методи соціально-педагогічних досліджень».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є: надання ґрунтовних знань з історії становлення та розвитку вітчизняної педагогіки й освіти, періодизації їх розвитку, особливостей формування провідних тенденцій, суперечностей і закономірностей освітніх процесів, співвідношення історії й сучасного розвитку педагогічної теорії та практики, актуалізації історичного досвіду в умовах модернізації національної освіти.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення з ідеями найбільш відомих діячів педагогічної ниви України; надання відомостей про прогресивні пошуки педагогів минулого; допомога в осмисленні духовного багатства українського народу; розвиток самостійного творчого мислення через аналіз, систематизацію, співставлення педагогічних пошуків вітчизняних діячів освіти; формування професійно значущих якостей студентів у процесі самостійного опрацювання навчального матеріалу; стимулювання самовиховання, самовдосконалення та самоосвіти студентів.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей: інтегральні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вчиться працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, вміти креативно підходити до вирішення завдань.

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: володіти професійними знаннями; демонструвати знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності, уміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта; здатність проводити фізичну терапію пацієнтів/ клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями; уміння визначати функціональний стан осіб різного віку; уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Опис дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання

Кількість кредитів – 3,5	Напрямок підготовки <u>23 «Соціальна робота»</u> (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин - 105	Спеціальність: <u>231 «Соціальна робота»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:
		2-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 10 самостійної роботи студента - 95	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семестр
		4-й
		Лекції
		2 год.
		Практичні, семінарські
		8 год.
		Лабораторні
		– год.
Самостійна робота		
95 год.		
Індивідуальні завдання: -		
год.		
Вид підсумкового контролю:		
залік		

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид лекції
1	Історія педагогіки: зміст та основні поняття	2	Вступна
	Усього годин	2	

2.2.2 Семінарські заняття

Не передбачено навчальним планом.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Історія педагогіки: зміст та основні поняття	2	Розповідь-пояснення	Вхідне тестування
2	Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя	2	Розповідь-пояснення	Усне опитування
3	Шкільництво та педагогічна думка країн Європи	2	Розповідь-пояснення	Усне опитування
4	Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні	2	Розповідь-пояснення	Тестування
	Усього годин	8		

2.2.4. Лабораторні заняття

Не передбачено навчальним планом.

2.2.5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість	Методи навчання	Форми контролю

з/п		годин		
1	Історія педагогіки: зміст та основні поняття	6	Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій.	Перевірка конспекту Рецензування чи реферування даної теми. Підготовка доповіді з презентацією
2	Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу	6	Складання структурно-логічної схеми	Заповнення порівняльної таблиці. Доповідь
3	Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя	4	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка словника основних понять	Перевірка конспекту Виконання науково-пошукового завдання.
4	Педагогічна система Яна Амоса Коменського	4	Підготовка проекту	Аналіз тексту і визначення ключових слів, складання словнику на їх основі. Виступ-доповідь
5	Шкільництво та педагогічна думка країн Європи у XVII-XVIII ст.	6	Створення мультимедійної презентації	Підготовка доповіді з презентацією. Виступ
6	Розвиток школи і педагогіки у країнах Західної Європи у XIX ст.	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів	Реферативна доповідь. Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій. Написати есе.
7	Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX - XX ст.	10	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	Складання тез джерел літератури. Опитування
8	Виховання, школа і педагогічна думка у стародавніх слов'ян та Київській Русі	6	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	Написання реферату Співбесіда
9	Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні в період піднесення національно-визвольного руху (XVI - перша пол. XVIII ст.)	4	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	Складання таблиці або схеми. Перевірка конспекту
10	Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII - першій половині XIX ст.	4	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів	Реферативна доповідь. Аналітичний (критичний) огляд публікацій.
11	Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XIX - на поч. XX ст.	6	Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів	Реферативна доповідь. Аналітичний (критичний) огляд публікацій.

12	Педагогічна система А. С. Макаренка	16	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми	Складання таблиці або схеми. Перевірка конспекту
13	Педагогічна система В. О. Сухомлинського	14	Створення мультимедійної презентації	Підготовка доповіді з презентацією. Виступ
14	Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України	5	Створення мультимедійної презентації	Підготовка доповіді з презентацією. Виступ
	Усього годин	95		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 р. № 181.

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контроль. Також передбачено обов'язків контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійне вивчення.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній формі. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133

4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		

Залік для дисциплін, вивчення яких завершено проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

3.2. Питання до заліку

1. Історія педагогіки як наука, джерела її вивчення. Зв'язок історії педагогіки з іншими науками.
2. Виховання як суспільне явище. Теорії виникнення теорій виховання.
3. Виховання первісного суспільства.
4. Перші школи в історії світової цивілізації.
5. Характеристика виховання в рабовласницькому суспільстві. Афіньська та Спартанська системи виховання.
6. Характеристика педагогічної думки Київської Русі.
7. Братські школи та їх роль у національно-культурному відродженні України.
8. Вища освіта України в епоху українського відродження.
9. Вплив ідей Я.А.Коменського на розвиток української вітчизняної школи та освіти. Характеристика його педагогічної системи. Загальна характеристика «Великої дидактики» Я.А.Коменського. Принцип природовідповідності навчання.
10. Освітня діяльність та педагогічні погляди Г.Сковороди. Ідея «сродності» праці.
11. Педагогічні погляди та освітня діяльність О.В.Духновича.
12. Просвітницька діяльність М.І.Пирогова.
13. Характеристика шкільних реформ другої половини XIX ст.
14. Характеристика педагогіки як науки та мистецтва у педагогічній спадщині К.Д.Ушинського.
15. Дидактичні погляди К.Д.Ушинського. Погляди К.Д.Ушинського на особистість учителя та його підготовку. Характеристика праці К.Д.Ушинського „Проект учительської семінарії”.
16. Освітня діяльність та педагогічні погляди Б.Д.Грінченка.
17. Освітня діяльність Х.Д.Алчевської. Основні напрямки діяльності недільної школи, створеної Х.Д.Алчевською.
18. Педагогічні погляди та освітня діяльність С.І.Миропольського. Ідея виховуючого навчання.
19. Педагогічна концепція С.Ф.Русової.

20. Загальна характеристика педагогічних поглядів освітніх діячів 1918-1939 рр. (А.С.Синявський, М.О.Скрмпник, О.Ф.Музиченко, О.С.Залужний).
21. Загальна характеристика педагогічної системи А.С.Макаренка. Вчення А.С.Макаренка про колектив.
22. Питання сімейного виховання у педагогічній спадщині А.С.Макаренка.
23. Педагогічна система В.О.Сухомлинського, її народні підвалини та гуманістична спрямованість.
24. Єдність трудового, естетичного та морального виховання у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.
25. Дидактичні питання у педагогічній системі В.О.Сухомлинського. Досвід Павлиської середньої школи в організації навчання та здійсненні розумового виховання школярів.
26. Проблеми сімейного виховання у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.
27. Тенденції розвитку передового педагогічного досвіду в кінці ХХ ст.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи

1. Як відбувався процес становлення історії педагогіки як науки?
2. Визначити, які риси були притаманні педагогічним процесам Київської Русі.
3. Розкрити сутність педагогічної концепції Я. А. Коменського.
4. Надати характеристику національно-педагогічному руху 60-х років ХІХ століття.
5. Порівняти педагогічні концепції Дж.Локка, Ж.-Ж. Руссо та Й.Песталоцці.
6. Розкрити сутність антропологічного принципу виховання К. Ушинського.
7. У чому полягали ідеї оптимізму та гуманізму у педагогічній теорії А. Макаренка?
8. Які принципи морального виховання, запропоновані В. Сухомлинським, залишаються актуальними у сучасній системі освіти?

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні).

3.5. Правила оскарження оцінки

Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю», затвердженого наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

Посилання:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

(система вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни, зокрема реакція викладача на запізнені завдання, пропущені заняття, поведінку в аудиторії, вимог щодо медичного одягу, тощо, окремо зазначити доступність та умови навчання для осіб з особливими освітніми потребами).

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,

- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. Рекомендована література

Основна література

1. Артемова, Л.В. Історія педагогіки України: підручник/ Л.В. Артемова. - К.: Либідь, 2006. - 424 с
2. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія/ ред. В. Г. Кремень. - К.: Знання, 2005. - 767 с.
3. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки / В.П.Кравець. - Тернопіль, 1994.
4. Левківський М. Історія педагогіки: Навчальний посібник для педагогічних ВУЗів / М.Левківський. - Тернопіль, 2001.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки. Видання 2-ге, доповнене. Підручник / М.В.Левківський. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.
- 6.Столяренко, Л.Д. Педагогическая психология: учебное пособие/ Л.Д. Столяренко. - 3-е изд., перераб. и доп. - Ростов н/Д: Феникс, 2004. - 544 с

7.Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах : Навчальний посібник.-Суми: СУМДУ. 2000.

8.Сірополко С. Історія освіти в Україні / Український Вільний Ун-т {м. Мюнхен, Німеччина}; Друзі товариства ім. Григорія Вашенка / Юрій Вільчинський (ред.), Лариса Масенко (ред.). – К. : Наукова думка, 2001. – 912 с.

Допоміжна

а. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. Посібник / Людмила Андріївна Медвідь. – К. : Вікар, 2003. – 335с. – (Серія «Вища Освіта ХХІ століття»).

2. Нариси історії українського шкільництва. 1905-1933: Навч. посібник/ О.В.Сухомлинська та ін.; за ред. О.В.Сухомлинської. – К.: Заповіт, 1996.– 304 с.

Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР: Вторая половина XIX века / Отв. ред. Э.Д.Днепров. - М.: Педагогика, 1991. - 448 с.

3. Сисоєва, С.О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник/ С.О. Сисоєва, І.В. Соколова. - К.: Центр навчальної літератури,2003. - 308 с.

4. Любар, О.О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник/ О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К.: Знання, 2003. - 450 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.
2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт ХДНБ імені В. Г. Короленка.

Корисні посилання:

1. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

2. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

3. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

4. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

5. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

6. Інклюзивна освіта:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

7. Академічна доброчесність:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx